

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 7 · 10. oktober
Sesjonen 2024–2025

Møte torsdag den 10. oktober 2024 kl. 10

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 7):

1. Debatt om utviklingsministerens redegjørelse om nordisk samarbeid (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 8. oktober 2024)
2. Interpellasjon fra representanten Sofie Marhaug til energiministeren:
«EUs fjerde energimarkedspakke inneholder fire forordninger og fire direktiver som vil påvirke norsk energipolitikk, ved blant annet å gi ACER mer makt over forvaltningen av flaskehalsinntekter og prisområder. Det direktivet som har fått mest oppmerksomhet er fornybardirektivet, som EU-kommisjonen særlig har presset på for at Norge skal innføre. Det vil blant annet gripe inn i konsekvensprosesser for vindkraftverk. Hvordan og når vil fornybardirektivet og resten av EUs fjerde energimarkedspakke komme til Stortinget for behandling?»
3. Referat

Presidenten [10:00:04]: Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Gisle Meininger *Saudland* fra og med 15. oktober og inntil videre
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Sverre *Myrli* i dagene 15. og 16. oktober for å delta på reise med NATOs parlamentarikerforsamling til Chania i Hellas
- fra Senterpartiets stortingsgruppe om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Geir Adelsten *Iversen* fra og med 15. oktober og inntil videre
- fra representantene Silje *Hjemdal* og Ola Borgen *Moe* om permisjon i tiden fra med 13. til og med 17. oktober, og fra representanten Birgit Oline *Kjerstad* i tiden fra og med 15. oktober til og med 17. oktober – alle for å delta i Den interparlamentariske unions 149. konferanse i Genève i Sveits. Disse søknadene foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Hordaland, Sigbjørn *Framnes*, foreligger søknad om fritak fra å møte i Stortinget under representanten Silje *Hjemdals* permisjon, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
  - For Vest-Agder: Alf Erik Bergstøl *Andersen*, fra 15. oktober og inntil videre
  - For Akershus: Tobias Hangaard *Linge*, 15.–16. oktober
  - For Finnmark: Heidi Anita Linkvist *Holmgren*, fra 15. oktober og inntil videre
  - For Hordaland: Stig Atle *Abrahamsen*, 15.–17. oktober
  - For Møre og Romsdal: Kim *Thoresen*, 15.–17. oktober
  - For Sør-Trøndelag: Geir Arild *Espnes*, 15.–17. oktober

Presidenten [10:01:59]: Representanten Bjørnar Moxnes vil framsette et representantforslag.

Bjørnar Moxnes (R) [10:02:16]: Jeg vil på vegne av representantene Marie Sneve Martinussen, Hege Bae Nyholt og meg selv framsette representantforslag om å hindre at Israel gjør Libanon til et nytt Gaza.

Presidenten [10:02:26]: Representantforslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Valg av settepresidenter

Presidenten [10:02:30]: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møte i dag – og det anses vedtatt.

Presidenten vil foreslå Ingjerd Schie Schou og Heidi Greni. – Andre forslag foreligger ikke, og Ingjerd Schie Schou og Heidi Greni anses enstemmig valgt som settepresidenter for dagens møte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten be om Stortingets samtykke til at vøteringen i dag kl. 14 utgår. Det foreligger ingen forslag til vøtering i sakene som er kommet inn innenfor fristen, og det er heller ikke saker under Referat. Er det noen som har innvendinger mot det? – Så synes ikke, og det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:03:24]

Debatt om utviklingsministerens redegjørelse om nordisk samarbeid (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 8. oktober 2024)

Presidenten [10:03:36]: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Trine Lise Sundnes (A) [10:04:13]: Det er med stor glede jeg tar ordet for å diskutere det nordiske samarbeidet, som står sentralt i Arbeiderpartiets politikk og i regjeringens arbeid for et sterkere og tryggere Norge. Det nordiske samarbeidet står sterkere enn noensinne, og som vi hørte i redegjørelsen tirsdag fra regjeringens utviklingsminister Tvinnereim i rollen som nordisk samarbeidsminister, har regjeringen tatt viktige grep for å styrke og videreutvikle dette samarbeidet på en rekke områder.

Det nordiske samarbeidet har dype røtter og har vært en hjørnestein i norsk utviklingspolitikk i generasjoner. Våre felles verdier, kultur og samfunnsmodeller har skapt et unikt fellesskap som har tjent oss godt gjennom skiftende tider. Dette samarbeidet har gitt oss et felles arbeidsmarked, passfrihet og omfattende samarbeid innen utdanning, forskning og kultur.

I dag står vi overfor en ny sikkerhetspolitisk virkelighet. Med Sverige og Finland som nye NATO-medlemmer er hele Norden for første gang samlet i samme forsvarsallianse. Dette styrker ikke bare vår felles sikkerhet, men åpner for et enda tettere nordisk samarbeid på flere områder. Finsk og svensk NATO-medlemskap vil styrke alliansen og samtidig føre til et sterkere nordisk fotavtrykk i NATO. Et samlet Norden i alliansen vil også føre til en ny epoke i nordisk forsvars- og sikkerhetspolitikk, muliggjøre et enda tettere forsvarssamarbeid og heve terskelen for aggresjon på den skandinaviske halvøy.

For oss i Arbeiderpartiet er det viktig å styrke det nordiske sikkerhetssamarbeidet i rammen av NATO, og at Norge – sammen med våre nordiske naboer – aktivt bidrar til å trygge nordområdene. Det er bra at regjeringen har satt ambisiøse mål for det nordiske samarbeidet. Målsettingen om å gjøre Norden til verdens mest integrerte og bærekraftige region innebærer konkret samarbeid på flere områder. Erfaringen fra pandemien og den nye sikkerhetssituasjonen har vist viktigheten av nordisk samarbeid innen beredskap og krisehåndtering. Arbeidet med å etablere militære transportkorridorer gjennom de nordlige delene av Norge, Sverige og Finland er noe som vil styrke vår felles forsvarsevne betydelig.

Et sentralt mål er å gjøre det enklere for nordiske borgere å bo, studere og jobbe på tvers av landegrensene

– det hørte vi i redegjørelsen tirsdag. Det er bra. Ved å aktivt involvere arbeidslivets parter i arbeidet med å fremme mobilitet og bygge ned grensehindre styrker vi ikke bare effektiviteten i dette arbeidet, men vi bygger også videre på den nordiske modellen, som har tjent oss så godt. Dette er en viktig del av å sikre at vårt nordiske samarbeid fortsetter å være relevant og verdifullt. Det nordiske samarbeidet strekker seg også utover våre egne grenser. Sammen står vi sterkere i internasjonale fora, der vi fremmer våre felles verdier om demokrati, menneskerettigheter og en regelstyrt verdensorden.

Arbeiderpartiet ser store muligheter i det nordiske samarbeidet framover. Vi vil styrke det nordiske forsvars- og beredskapssamarbeidet ytterligere. Vi vil intensivere arbeidet med grønn omstilling og bærekraftig utvikling. Vi vil fortsette å bygge ned grensehindre for å skape et enda mer integrert Norden og utnytte våre felles styrker innen innovasjon og teknologi for å møte framtidens utfordringer.

Ved å bygge videre på vårt sterke nordiske fellesskap kan vi sammen møte framtidens utfordringer og muligheter. Et sterkere nordisk samarbeid er ikke bare en fordel for Norge, men bidrar også til stabilitet og utvikling i hele vår region og verden ellers. La oss fortsette å styrke båndene mellom våre nordiske naboer og bygge en lysere framtid sammen.

Anne Kristine Linnestad (H) [10:09:18]: Vår felles visjon er å gjøre Norden til verdens mest integrerte og bærekraftige region innen 2030. Det er ambisiøst, men ikke uopnåelig. Hovedansvaret ligger hos de enkelte lands regjeringer, men vi må samarbeide tett der det er formålstjenlig. Vi har f.eks. lang tradisjon for kraftutveksling. Høyre mener det er viktig å fortsette dette samarbeidet samtidig som vi må forsterke utbyggingen av ren og fornybar kraft.

Vi må bygge ned grensehindre. De som bor langs grensen mellom Norge og Sverige og Finland i nord, lever i et felles bo- og arbeidsmarked. Da er det unødvendig byråkratisk når byggmestere og entreprenører har to sett regler å forholde seg til. Derfor er jeg glad for at vi fremmet og fikk gjennomslag for et forslag om å jobbe fram felles regler, da Nordisk råd hadde møte i denne salen i vinter, nettopp når det gjelder bygg. Det er en kjensgjerning at dersom vi skal klare å gi våre innbyggere de tjenestene de fortjener også i framtiden, må vi legge til rette for at flest mulig av dem som står utenfor arbeidslivet, og som kan jobbe, får en jobb å gå til – også på tvers av landegrensene.

Jeg er helt enig med statsråd Karianne Tung i at Norden kan bli ledende på bruk og utvikling av ansvarlig, inkluderende og bærekraftig kunstig intelligens. Hver for oss er vi kanskje små, men til sammen har vi 35 millioner

innbyggere. Jeg håper at møtet i august i år markerte starten på et forsterket samarbeid om nettopp dette, så Norden sammen kan høste gevinster fra KI. Norge og Norden må ikke bli hengende etter.

EU er i ferd med å realisere en digital lommebok som vil gjøre hverdagen enklere for alle. I denne lommeboken vil man finne digitaliserte, standardiserte førerkort og pass, og godkjenning av utdanninger og autorisasjoner vil bli betydelig forenklet for alle de 26 landene i EU. Denne løsningen vil i tillegg til å forenkle hverdagen til den enkelte også lette arbeidet for politiet og tollvesenet på tvers av landegrensene og blir derfor viktig for hele Norden, også for oss som ikke er medlem av EU.

Høyre ser behovet for og støtter arbeidet med et ministerråd for transport, for å styrke og samordne arbeidet med den stadig økende grensekryssende transporten. Vi mener det er behov for økt satsing på grensekryssende korridorer, både på vei og på bane. Grensekryssende korridorer har ikke bare betydning for innbyggere og næringsliv, men er også svært viktig for forsvarssamarbeidet og for framføring av allierte styrker og materiell.

De siste to–tre årene har diskusjonen i Nordisk råd i stadig større grad handlet om sikkerhet og beredskap. Russlands forferdelige krig i Ukraina har endret den sikkerhetspolitiske situasjonen dramatisk. Nordisk råd har vist støtte til opposisjonelle i Russland og Belarus, og det har vært møter med parlamentarikere fra Ukraina. Med Finland og Sverige som fullverdige medlemmer av NATO og særlig med den geopolitiske situasjonen Europa og verden står i, er det helt nødvendig at vi forsterker samarbeidet i Norden, også på vei og bane. Ofotbanen har fått en langt større sikkerhetspolitisk og forsvarsmessig betydning, sammen med veisystemene på tvers av Norge.

Etter Høyres syn er det nordiske samarbeidet svært viktig også framover. Skal vi klare å bli verdens mest integrerte og bærekraftige region innen 2030, er det svært viktig at vi både fortsetter å styrke og også bygger det nordiske samarbeidet, slik vi mener Nordisk råd er i stand til og på god vei til.

Kathrine Kleveland (Sp) [10:13:37]: «Alla mår bät-tre om alla mår bra», sa Ann-Christin Furu, dosent i småbarnspedagogikk med innretning mot holdbarhetsspørsmål ved Åbo Akademi. Som styreleder i Senterpartiets studieforbund hørte jeg Furu tale i Helsinki for to år siden på nordisk samling i regi av Förbundet Nordisk Vuxenupplysning, FNV. FNV fremmer et levende nordisk sivilsamfunn og folkeopplysningens samfunnsverdi.

Furu snakket om hvordan nordisk foreningsliv kan bidra til motstandsdyktighet hos individer, fellesskap og samfunn ved å forme sosialt holdbare virksomheter der

mennesker opplever mening, har det bra og får delta. Svaret sitter ikke i tekniske løsninger, men i hodene og hjertene våre, sa Furu, og la til at der vi opplever mening, gir det oss helse, kraft og motstandsdyktighet. Det trenger vi i en urolig verden, og her kan Norden samarbeide.

En kveld i august var vi norske parlamentarikere i Nordisk råd invitert til Foreningen Norden for å treffe elever fra den internasjonale skolen i Fjaler, United World College. Kulturkvelden med informasjon var del av en travel uke, der de bl.a. var på Nobels fredssenter. På skolen i Fjaler får nesten 200 elever, fra nesten like mange land, studiekompetanse. 30 pst. skal være fra Norden, for skolen er et nordisk initiativ. Forståelse for forskjellighet er en naturlig del av skolehverdagen. Senterpartiet i regjering har økt støtten til skolen med 5 mill. kr fordi dette er demokrati og fredsskaping i praksis.

Barn og unge i Norden må få digital selvtilitt og lære seg kritisk tenking. Vårt mål i Norge er å være ledende i digitalisering samtidig som vi får til dette. Flere nordiske land er bekymret for skjerm- og mobilbruk. Mange studier viser negativ utvikling av barns mentale utvikling samt sosiale og praktiske ferdigheter ved økt bruk av smarttelefoner og sosiale medier. Regjeringen har snudd blind tro på frislipp av mobilbruk og sosiale medier blant barn og unge.

Mange skoler har tatt i bruk den nasjonale anbefalingen om mobilfrie klasserom på alle nivå, og dette viser allerede effekt. Andre land gjør det samme. Sverige har publisert nye retningslinjer for skjermbruk blant barn, og regjeringen har foreslått innstramminger for mobilbruk i skolen. I den ferske norske digitaliseringsstrategien er et helt kapittel viet trygg digital oppvekst, og det er proppfullt av tiltak.

Så må vi ikke glemme at digitale løsninger er supre hjelpemidler som forenkler hverdagen. Digitalisering er bra. For eksempel er arbeidet for fellesnordisk eID kommet langt. At vi nå kan betale med Vipps i Sverige, Norge, Danmark og Finland er et eksempel på at regulatorisk samarbeid kan resultere i konkret forbedring i folks hverdag.

Vi trenger både analoge og digitale hjelpemidler. PISA-undersøkelser viser dessverre synkende nordiske resultater. Da er sterkere vekt på lesing viktig. De fleste nordiske land har leselyststrategier for å øke barns leseferdigheter. Felles nordisk språkforståelse kommer ikke av seg selv. Elevene må lese nordisk litteratur og møte de nordiske språkene på tv.

Beredskap handler fort om forsvar og krig. Viktigheten av at NATO er blitt et fellesnordisk prosjekt, vil garantert flere nevne her. Men det er kriger på flere hold, og jeg vil avslutte med å snakke om antibiotikaresistens – en av verdens største helsetrusler. Å holde spredningen av antibiotikaresistens i sjakk og forhindre at denne

stille epidemien får fotfeste i Norden, er en hovedprioritet for nordisk samarbeid. Da er det bra at en av våre nordiske institusjoner i Norge, NordForsk, bidrar. Da NordForsk oppfordret unge forskere til å ville forske på dette, fikk de inn ni prosjektsøknader som de nå skal velge fra. Forskning er beredskap.

Skal Norden være verdens mest integrerte og bærekraftige region innen 2030, trengs samarbeid fra sivilsamfunn til det offentlige, og ikke minst trengs et sterkt samarbeid i Norden.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:18:41]: Samarbeidet i Norden har endret seg etter Russlands ulovlige og uprovoverte invasjon av Ukraina. Norden har vært en fredelig region med begrenset fokus på mulig krig i Europa. Dessverre kom virkeligheten så altfor tydelig fram da Russland viste at de ikke har intensjon om å respektere nasjoners rett til selvstendighet, men setter egen agenda først ved militær maktbruk.

Et felles Norden i NATO gir helt nye muligheter for felles forsvarsinnsats. Det gir også utvidet mulighet for samarbeid om materiellanskaffelser, logistikk og utdanning, for å nevne noen områder. Et større NATO i nordområdene styrker vår trygghet mot militære trusler. De nordiske landenes forsvarskapasitet er betydelig og er i seg selv avskrekkende. I en NATO-sammenheng gir det alliansen et større operasjonsområde, og det bedrer mulighetene for bredere og mer effektiv beskyttelse av medlemslandene.

For å styrke integreringen av forsvarskapasiteten er det avgjørende at de nordiske landene, og særlig Norge, Sverige og Finland, finner felles løsninger for logistikk. Prioritering av beredskapsveier og jernbane mellom landene vil være avgjørende for å kunne transportere materiell og personell mellom landene i tilfelle krise og krig. Det må derfor videreutvikles regelverk som forenkler slik transport, også i fredstid. Dette gjelder også regler om flytting og bruk av materiell mellom nasjonene.

Et styrket samarbeid ser vi også på sivil krisehåndtering. Det er viktig at dette samarbeidet videreutvikles. Jo mer vi kan finne sammen om beredskapssamarbeid, jo bedre blir totalforsvarsinnsatsen. Et mer sektorovergripende samarbeid vil bidra til raskere respons og mer effektiv bruk av felles ressurser. Felles materiell og matberedskap vil gjøre oss mer robust og bedre i stand til å takle kriser.

Det er ikke bare krig som plutselig kan ramme oss. Det er en rekke andre uforutsette hendelser som kan oppstå. Også ved slike hendelser er det viktig at samarbeidet fungerer. Gjennom felles planer, øving og trening vil vi oppnå et godt fundament for vår felles beredskap. Det vil være positivt om vi kan styrke samarbeidet mellom de nordiske landenes helse-, brann- og redningstje-

neste. Vår geografi tilsier at det kan være nyttig å ha et godt samarbeid for situasjoner som rammer i våre grenseområder, så vel som kapasitet til felles innsats andre steder i våre land.

Et godt eksempel på felles samarbeid mellom Norge og Sverige er også etablering av en felles politistasjon på Magnormoen. Dette er noe Fremskrittspartiet fikk vedtatt og startet opp arbeidet med, og som nå kommer på plass. Et tettere samarbeid mellom politimyndighetene i de nordiske land er viktig og helt nødvendig. Gjengkriminalitet og annen organisert kriminalitet sprer seg og slår rot i de nordiske landene, spesielt Sverige skiller seg negativt ut i denne sammenhengen. Svenske gjenger driver terror og kriminalitet, ikke bare i Norden, men også utenfor Europas grenser. Vi ser nå at svenske kriminelle blir brukt til å utøve kriminalitet i Danmark, og vi ser også at det skjer i Norge, så her er det viktig at vi samarbeider tett med begge disse landene.

Tettere samarbeid mellom politiet i de nordiske landene vil kunne gi oss bedre oversikt over kriminaliteten og dermed gjøre oss bedre rustet til å bekjempe den. Slik situasjonen utvikler seg, tror jeg ikke det er viktig å bygge ned grensene mot hverandre. Vi må heller være på vakt for hvem som passerer grensene våre. Der ser vi at Danmark nå har tatt grep, og Fremskrittspartiet mener at Norge definitivt bør gjøre det samme.

Kathy Lie (SV) [10:23:02]: I Nordisk råd har vi siden krigsutbruddet i Ukraina hatt et veldig sterkt fokus på forsvar, beredskap og NATO. Det er naturlig, og det er viktig, men det har også ført til at en del andre ting har fått litt mindre oppmerksomhet. Jeg tenker vi må sørge for at ikke alle de andre fokusene som Nordisk råd er til for, blir liggende i en bakevje.

Det er også ting hvor den økte beredskapen blir brukt som begrunnelse og brekkstang for prioriteringer, og det utnytter vi da til fulle. I Nordisk grønt venstre, som jeg er en del av, har vi jobbet mye for å løfte betydningen av den sivile beredskapen – helseberedskap over grensene, forsyningssikkerhet, mat, medisiner og annet utstyr og også transport. Og vi har vært opptatt av fokuset på et eget ministerråd for transport, men det lar vente på seg.

Så diskuteres det nå stadig flere transportkorridorer mellom Norge, Sverige og Finland på en helt ny måte. Særlig nordover i landet er det ganske kort vei mellom landene, og det er naturlig å tenke at vi trenger å kunne flytte oss fort over grensene.

Sammen med våre nordiske venner har vi også fokusert mye på Arktis. En ting vi har hatt fokus på, er bærekraftig cruiseturisme i nord. Det er i forbindelse med at særlig Norge, Island, Grønland og Færøyene har en veldig stor grad av cruiseturisme i fjordene våre, og vi

ønsker å jobbe for at den skal bli mer bærekraftig, mer klimavennlig og sette mindre miljøavtrykk. Det handler også litt om sikkerhet og beredskap og redning. Vi hadde et besøk på Grønland, og da hadde vi et møte med Arktisk Kommando. De var ganske fortvilet, for de hadde to fly og én båt, og de sa at hvis det kommer et cruiseskip utenfor Grønland som havarerer med tusenvis av mennesker om bord, har vi ikke sjanse til å redde dem. Vi er nødt til å gjøre noen grep for å sikre det på en helt annen måte.

Initiert av krigssituasjonen og Sverige og Finlands inntreden i NATO har vi nå hatt en arbeidsgruppe som har kommet med forslag til endringer av Helsingforsavtalen. Det mangler nå bare plenumsbehandling i hovedsesjonen i Reykjavik nå i november før forslaget sendes over til Ministerrådet. Den store debatten i denne sammenhengen handler om Færøyenes, Grønlands og Ålands rolle – både om de skal være parter i Helsingforsavtalen, som de selv ønsker, og om de skal bli regnet som land og ikke bare selvstyreområder. Som kjent har de ikke eget forsvar, og de har egentlig ikke hatt forsvarspolitikken som sitt embete, men de ønsker å være en aktiv og deltakende part, for de ligger strategisk plassert – både Åland i Østersjøen og Færøyene og Grønland ute i sjøen, hvor det er naturlig å tenke beredskap. Jeg håper vi får til en ordning som alle åtte land kan akseptere. Hvis ikke er jeg redd for at særlig Færøyene og Grønland vil trekke seg fra det nordiske samarbeidet, og det ville jeg synes var veldig sørgelig og svært uheldig med tanke på landenes strategiske plassering.

Den siste tiden har det også vært et sterkt fokus på å øke innsatsen for å fjerne grensehindre. Vi har diskutert mye hvordan vi skal organisere grensehinderarbeidet for at det skal bli mest mulig effektivt. Vi har fått til noe, men det står fortsatt igjen ganske mye på utdanning, særlig yrkesutdanning, og arbeidsmarkedsforhold. Det er en innsats jeg håper vi setter stort trykk på videre, for noen hindringer er lavhengende frukter der vi bare må gønne på – unnskyld uttrykket – for å få løst dem.

Ola Elvestuen (V) [10:28:19]: Jeg vil begynne med å takke for redegjørelsen fra tirsdag. Det var en veldig god redegjørelse som gjennomgår det veldig gode nordiske samarbeidet som ligger til grunn på veldig mange områder, et nordisk samarbeid som er blitt betydelig forsterket i den sikkerhetssituasjonen som vi har, med Sverige og Finland inn i NATO. Gjennomgangen tok også for seg hvordan det forsvarssamarbeidet er forsterket og vil bli forsterket i årene framover, med en spesiell oppmerksomhet – som må være der – som handler om at øst-vest-forbindelsene, jernbaneforbindelser og annet, må bli mye sterkere og bedre i årene framover. Her

må det leveres, og da er det resultatene når det faktisk er gjennomført, som er det avgjørende.

Jeg vil ta opp noen områder som jeg mener går litt utover det som er det vanlige samarbeidet. Særlig når det gjelder forsvar, mener jeg vi må ha en bevissthet om at førstelinjen i det nordiske forsvaret i dag ligger i – og er i – Ukraina. Støtten til Ukraina trenger vi i fellesskap å forsterke. Situasjonen der er veldig alvorlig. Russland angriper hver eneste dag. Det er rundt 200 angrep hver eneste dag, og ukrainske styrker har måttet trekke seg tilbake. Vuhledar er den siste byen der det har skjedd, men det er også andre som er truet, og det er et veldig sterkt behov for mer våpen og ammunisjon.

I Skandinavia er vi store våpenprodusenter, særlig til sammen. Én ting er at vi må styrke vår støtte til Ukraina direkte, men vi trenger også et fellesskap og å være pådrivere for en industriell mobilisering av produksjon av våpen og militært utstyr i Europa, som det er behov for. Vi henger langt etter både de behovene som Ukraina har – og dette er vårt forsvar – og de behovene vi selv har for å styrke våre egne forsvar framover. Jeg håper at vi også der vil gå sammen om en støtte.

Venstre har foreslått dette i en helt annen størrelsesorden enn det vi har hatt tidligere. EU har sine programmer, som ASAP, og man kan gi direkte til Ukraina for mer produksjon der. Britene har et eget fond som vi deltar i, men som vi kan legge mye mer inn i. Det er også tsjekkiske initiativer. Likevel må vi få dette opp i en helt annen størrelsesorden enn det vi har hatt tidligere. Fra Venstres side har vi snakket om at det må opp i 100 mrd. kr–150 mrd. kr for å kunne være en pådriver for å dra dette framover.

Flere har også snakket om at vi har behov for et ministerråd for transport, noe jeg er helt enig i med tanke på det praktiske arbeidet på kort sikt, men også fordi vi trenger det over lengre tid. Dette er én region, Skandinavia, som til sammen – enten det gjelder forskning, utdanning eller økonomi, ja, på alle områder – vil kunne konkurrere med hvem som helst i verden. Det vi likevel mangler, er å knytte de skandinaviske byene sterkere og tettere sammen. Det er viktig rent strategisk å styrke jernbanen. Vi fra Venstre er opptatt av at vi må se på mulighetene for høyhastighetstog. Her gjør Danmark mye, og Sverige gjør mer, men vi blir hengende etter.

Til slutt: Målet er at vi skal være verdens mest bærekraftige og integrerte region. Det er mye godt samarbeid, bl.a. for å få en internasjonal avtale for å stoppe plastforurensning. Statsråden nevner også å se mer på Oslofjorden, Skagerrak og Kattegat sammen med den innsatsen som er i Østersjøen. Videre er det det med nullutslipp og sjøfart, etter hvert også luftfart, og havforskning og bærekraftig turisme.

Det jeg er opptatt av, er at nå trenger vi også i fellesskap å heve ambisjonene. Når vi skal følge opp naturavtalen, må alle de nordiske landene legge seg på samme høye nivå: at vi faktisk skal verne 30 pst. og se på hvordan vi skal lage et bedre samarbeid om dette. For å nå klimamålene har vi en felles klimaavtale med EU, også Sverige og Finland, men vi mangler fortsatt en beslutning på Stortinget for å forsterke denne. Vi trenger også å se på om det samarbeidet må forlenges til etter 2030, med felles mål opp mot 2040. Videre trenger vi å få på plass disse regelverkene så raskt som mulig, enten det gjelder fornybardirektivet eller annet, så vi får felles regelverk i hele Norden.

Ingjerd Schie Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Christian Tybring-Gjedde (uavh.) [10:33:41]: Statsråden nevnte i sin redegjørelse at de nordiske landene er preget av tillit, at vi finner felles løsninger, men vi må være tydelige på at det fellesskapet bygger på noe mer fundamentalt. Det er ikke selvsagt at fem naboland lever side om side uten alvorlige uenigheter eller fiendskap. Det grunnleggende for et slikt naboskap er fellesskapet vi opplever gjennom historie, kultur, språk og religion. Nettopp derfor forstår vi hverandre og evner å samarbeide til felles beste.

Det er positivt at de nordiske landene fortsetter å fjerne barrierer og etablere felles løsninger. Statsråden nevnte felles registre, felles ID, felles digitale løsninger, felles betalingsløsninger, felles arbeidsmarked, konkurranse om arbeidskraft, felles byggesaker samt at vi fjerner grensehindre. Etter hvert får vi forhåpentligvis også et felles avgifts- og skattesystem der verdiskaping og entreprenørskap verdsettes, og ikke straffes, slik som det praktiseres i Norge i dag. Vi burde derfor gå i bresjen og samarbeide med Danmark og Sverige og fjerne formuesskatten, slik som de har gjort.

Sveriges og Finlands inntreden i NATO er av stor betydning for forsvaret av alle de nordiske landene. Det er nok sannsynlig at NATO av egen interesse ville kommet Finland og Sverige til unnsetning, uansett tilknytning i NATO, men medlemskapet har ført til at Sverige og Finland er i samme kommando- og forsvarsplanlegging i NATO, i Norfolk i Virginia. Det er veldig positivt. Det gjør forsvaret sømløst og bidrar til at øvelser i Norden kan planlegges og utføres mer realistisk. Det gjør at også de baltiske landene kan koble seg på.

Norge vil være basen for alliert mottak, og alliert mottak betyr at vi også skal ta imot styrker fra NATO til Sverige og Finland. Det betyr at vår nasjonale transportplan, som ble lagt frem for litt siden, ikke adresserer det i tilstrekkelig grad, at vi må ha både bane og vei som kan

frakte folk raskt til Sverige og Finland, og ikke broer som faller sammen på grunn av tanks som skal fraktes videre.

Statsråden viet mye oppmerksomhet til nærings-samarbeid om grønn industri, men la oss ikke gå oss vill. Grønne subsidier er ikke bedre dersom de introduseres som nordisk samarbeid. Grønt industrielt samarbeid må oppstå fordi det er lønnsomt for bedriftene, ikke fordi landene bruker skattepenger i subsidier.

Samarbeidet om utvinning av mineraler er positivt, men da må regjeringen åpne opp og tillate utvinning der det faktisk finnes mineraler, uavhengig av hva lokale myndigheter måtte mene. Det er helt vesentlig. Det er ikke noe poeng i å samarbeide om noe som er umulig å gjennomføre på grunn av at kommuner og fylker sier nei til steder hvor det faktisk finnes mineraler. Vi kan ikke basere oss på at det er svenske, danske og finske myndigheter som skal si ja for at vi skal få mineraler derfra.

Samarbeid om og bruk av KI er et område som blir veldig viktig fremover, og jeg foreslår at regjeringen tar lead i det nordiske, slik at det er vi som blir ledende på KI i Norden. Det tror jeg kan være bra for arbeidsplasser, bra for vår kontroll over nordområdene og bra for Forsvaret.

Skal et sømløst nordiske samarbeid lykkes, er det avgjørende at arbeid ikke dupliseres. Vi må skape en prosess til felles bruk. Det er en tendens til – ikke bare i Norge, men også i EU – at man dupliserer arbeid som gjøres i EU, at det gjøres også nasjonalt, noe den belgiske utenriksministeren advarte mot da hun besøkte forsvars- og utenrikskomiteen i fjor. Jeg tror vi må være oppmerksomme på at hvis vi skal ha et nordisk samarbeid, betyr det at det blir mindre nasjonalt arbeid, og at departementene, direktoratene og hele offentlig sektor må fokusere bedre. Samarbeid betyr færre fra Norge og folk fra Sverige, Finland og Danmark som gjør arbeidet sammen, altså færre i Norge. Det gleder jeg meg til at statsråden kan legge frem neste gang hun har en redegjørelse. Da er ikke jeg her, men lykke til!

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [10:38:00]: I min redegjørelse på tirsdag la jeg vekt på mulighetene i det nordiske samarbeidet og understreket hvordan Norden har et stort strategisk fortrinn. Men dersom vi skal utnytte det, må vi ønske å prioritere det, og jeg synes debatten i denne sal har vist at det nettopp er vilje til å prioritere det. Da må vi ta tak i store saker, men også små saker, både på nasjonalt og på nordisk nivå, som setter de konkrete begrensningene for et mer integrert Norden. Vi må søke felles løsninger, også når det innebærer at vi må gjøre noen endringer i vårt eget system. Jeg pleier å si at hver for oss er de nordiske landene små land i verden, men sammen utgjør vi en aldri så liten stormakt.

Samtidig var jeg i min redegjørelse opptatt av å få fram både bredden og omfanget i det nordiske samarbeidet, alt fra konkurransekraft og kunstig intelligens til kultur – og alt det som ligger imellom. I den tiden vi står i, med klimakrise, naturkrise og en krevende sikkerhetspolitisk situasjon, får dette nordiske samarbeidet en enda større dimensjon. Vårt samarbeid om de pågående plastforhandlingene, f.eks., er et godt eksempel. Jeg har gleden av å lede det arbeidet på vegne av regjeringen, og de nordiske initiativene har hatt stor betydning for framdriften i nettopp disse forhandlingene.

Jeg har også lyst til å nevne Ukraina. Representanten Elvestuen nevnte samarbeidet i Norden om Ukraina. Jeg er enig i at samarbeid på vårt nivå er viktig når det gjelder støtte. Vi utfyller hverandre. Vi har til en viss grad litt ulik profil på vår støtte, men det er viktig at vi koordinerer oss og støtter hverandre. Jeg har også lyst å nevne et konkret eksempel på at vi i Norden kan utgjøre en normativ forskjell. Da jeg selv deltok på vårråsmøtet i Verdensbanken og IMF i fjor, så vi hvordan den nordisk-baltiske gruppen satte ned foten da andre land delvis ønsket å vanne ut språk hva gjaldt Ukraina-krigen. Men vi var faste og lyktes i å unngå en sånn normativ utvanning av språket. Det var viktig.

Så har jeg lyst til å si noe om kultur og språk, som jeg tror vi alle er enige om, og som egentlig er utgangspunktet og brødet og smøret i vårt nordiske samarbeid. Da jeg var barn, hadde vi utstrakt undervisning i litteratur på de ulike språkene, og vi hadde utveksling til Danmark. Det la et viktig grunnlag for meg som barn når det gjaldt interesse for nordisk kultur. Den type arbeid mener jeg er viktig for å sikre fortsatt språkforståelse i oppvoksede generasjoner. Vi har imidlertid fått nye problemstillinger på kulturområdet, ikke minst KI, som også ble nevnt i debatten. Det er avgjørende at KI-modeller tar hensyn til våre språk og verdier dersom KI skal speile hvem vi er i Norden. Representanten Tybring-Gjedde foreslo at Norge skal ta lead i arbeidet, og det er et forslag jeg har stor sans for.

Også kulturens rolle ved krig, krise og beredskap er viktig, og det har blitt løftet under det svenske formannskapet. Tidligere i år ble det lansert en felleserklæring om kulturens og kulturarvens rolle nettopp i slike kresituasjoner. De nordiske utdanningsministrene og kulturministrene la også fram en språkdeklarasjon i mai som fokuserer på språket som vår felles identitet og betydningen av at nordisk bl.a. fortsatt skal fungere som vitenskapelig språk.

Det er mye fra debatten jeg gjerne skulle kommentert mer på. Jeg synes dette har vært en veldig forfriskende debatt. Samtidig preges debatten av at vi er tverrpolitisk veldig enige om at nordisk samarbeid er viktig. Det er flott. Men la oss passe på at det ikke blir en svøpe, for

jeg tror det er helt avgjørende for at det nordiske skal være levende og utvikle seg, at vi holder arbeidet og debattene levende. La oss hjelpe hverandre slik at nordisk samarbeid ikke er festtaler, men konkret og praktisk dag-til-dag-arbeid for å gjøre det lettere å leve sammen i Norden.

Presidenten [10:42:44]: Det blir replikkordskifte.

Hårek Elvenes (H) [10:43:04]: Danmark har som kjent fjernet sitt forbehold knyttet til forsvarspolitisk samarbeid med EU og er nå, sammen med Sverige og Finland, en integrert del av EUs politikktutforming knyttet til utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikk. Forsvarskommisjonen anbefalte at Norge burde inngå en rammeavtale med EU knyttet til utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikk. Hvordan ser ministeren på forsvarskommisjonens anbefaling på dette konkrete området?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [10:43:40]: Jeg tror jeg skal overlate til forsvarsministeren å kommentere på rammeavtalen med EU, men faktum er at vårt forsvarspolitiske samarbeid med EU er dypt, og det utdypes stadig fordi tiden tilsier det. Samtidig er jeg veldig glad for at Sverige og Finland valgte å bli medlem av NATO. Det tyder på at de ser at EU i seg selv ikke er en tilstrekkelig sikkerhetspolitisk garanti for dem, men at NATO, som er vårt primære rammerverk for vår sikkerhet, er helt essensielt. Samtidig er jeg opptatt av at vi nå skal utnytte mulighetene som dette nye nordiske tyngdepunktet i NATO gir, også for å se på ringvirkninger i samfunnet for øvrig.

Hårek Elvenes (H) [10:44:42]: Nå har det seg slik at ministeren både er minister, nestleder i Senterpartiet og leder i Senterpartiets programkomité. Den påpekingen som forsvarskommisjonen har kommet med, viser begrensningen som ligger i EØS-avtalen. Da er mitt spørsmål til henne som minister – pluss de andre hattene hun har: Står hun fortsatt på standpunktet om at EØS-avtalen bør sies opp med Norge?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [10:45:15]: Jeg tar gjerne en EØS-debatt, og for så vidt også en debatt om EU-medlemskap, selv om jeg ikke tror det er så relevant med den nordiske hatten på. Det jeg opplever, er at det nordiske har en egenverdi, og at det nordiske samarbeidet har en egenverdi helt irrelevant av at det i denne sal er ulike meninger om tilknytningen til EU. Som jeg nettopp påpekte: Det faktum at Sverige og Finland søkte seg til NATO da den sikkerhetspolitiske situasjonen ble mer krevende, er vel nettopp et eksempel på at samarbeidet med EU ikke tar oss hele veien når det gjelder egen sikkerhet.

Kathy Lie (SV) [10:46:07]: I sommer var Nordisk grønt venstres partigruppe på sommermøte i Kautokeino og Karasjok med fokus på samiske forhold. Vi vet jo at det er samisk befolkning i både Norge, Sverige og Finland. Vi var bl.a. på Samisk høyskole i Kautokeino, som er den eneste som utdanner folk i samisk språk og utdanner samiske lærere. De la vekt på at deres bevilgninger i stort kommer fra Norge, og de hadde et stort ønske om at vi skulle bringe videre et ønske om større bidrag fra Sverige og Finland. Det jeg lurer på, er om statsråden er enig i at Sverige og Finland bør bidra mer, og om statsråden vil ta med seg dette budskapet til sine svenske og finske kollegaer.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [10:46:55]: Svaret er ja. Det er utrolig viktig at vi får opp støtten til samisk utdanning også fra våre naboland, og jeg tar gjerne det budskapet med meg.

I den forbindelse har jeg lyst til å nevne at Sametinget har presentert for regjeringen en liste over samiske grensehindre, altså grensehindre på tvers i Norden som er særlig relevante for den samiske befolkning. Ett av disse grensehindre som ble presentert, eller utfordringen som har blitt presentert for oss, handler om at Norge tidligere ikke ga studiestøtte til deltidsstudier i samiske fag i utlandet. Dette er en begrensning når det gjelder studiestøtte til deltidsstudier i samiske fag, som helt sikkert ikke var tilsiktet, og jeg er derfor glad for at regjeringen nå har implementert denne regelverksendringen. Så vi tar fatt i de store, men også de små sakene.

Ola Elvestuen (V) [10:48:15]: Statsråden nevnte i sitt innlegg at det er bred enighet i Stortinget om det nordiske samarbeidet, og det er det jo, helt klart. Samtidig er det slik at en viktig del av dette samarbeidet preges av at deler av de nordiske landene, altså Sverige, Finland og Danmark, er med i EU. Og når det gjelder hvordan vi skal forsterke samarbeidet opp mot den voldsomme regelverksutviklingen som skjer innenfor EU, særlig på klima, natur og miljø, så er det ikke den samme enigheten i Stortinget. Risikoen er jo at vi begynner å bli hengende etter fordi vi ikke innfører det samme regelverket her hos oss som de har i Sverige, Finland og Danmark. Jeg nevnte spesielt det som gjelder fornybardirektivet innenfor energisektoren.

Så mitt spørsmål er: Vil vi kunne få den samme framdriften og enigheten også på disse områdene, slik at Norge får det samme regelverket, og at norsk næringsliv ikke blir hengende etter utviklingen i Sverige, Finland og Danmark?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [10:49:27]: Vår oppgave er til enhver tid å ivareta nasjonale interesser, og nasjonale interesser i Norge kan

noen ganger skille seg fra våre nabolands og også fra enkelte EU-lands. Ikke minst på det sakskomplekset innenfor natur og miljø som representanten sikter til, ser vi at våre naboland noen ganger har interesse motsetninger når det gjelder EU-regelverk eller enkeltland i EU. Jeg opplever stadig at det er hensiktsmessig å samarbeide og alliere seg med våre nordiske land, også når det gjelder å påvirke EU-regelverk.

Når det gjelder å ta ned etterslepet i regelverksharmoniseringen, som representanten nevner, har regjeringen satt i gang et arbeid på det, og jeg mener det er viktig nettopp for å kunne stå opp for nasjonale interesser i møte med EU. Jeg mener også at det er et potensial for tettere nordisk samarbeid på de områdene hvor vi har felles sak.

Christian Tybring-Gjedde (uavh.) [10:50:43]: Jeg vil komme tilbake igjen til et av de punktene jeg hadde i mitt innlegg, nemlig skatter og avgifter, og formuesskatt spesielt. Sverige og Finland har ikke formuesskatt. Allikevel var statsråden veldig opptatt av at vi skulle ha felles konkurranseregler, kamp om arbeidsplasser osv. Når vi har formuesskatt i Norge, har det ført til at veldig mange av verdiskaperne og kapitalistene i Norge har reist til Sveits. Det har altså ikke finske og svenske kapitalister gjort, først og fremst fordi de ikke har noen formuesskatt, så de blir ikke straffet for å investere i næringsliv og arbeidsplasser.

Vil statsråden ta et initiativ i regjeringen, og kanskje også i Norden, til at vi får et felles skatte- og avgiftssystem, slik at formuesskatten blir fjernet også i Norge?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [10:51:38]: Jeg kommer ikke til å ta et sånt initiativ som representanten nevner. Som nordisk samarbeidsminister er min fremste oppgave når det gjelder skatteområdet, å redusere grensehindre. Ulikt skattenivå eller ulik innretning på f.eks. formuesskatten er ikke definert som et nordisk grensehinder. Det er tvert imot når det er vanskelig for enkeltpersoner eller enkeltbedrifter – f.eks. i mitt hjemområde, Halden, eller i Kongsvinger eller i Skibotn – å tilby tjenester eller sin arbeidskraft på hver side av grensen. Der har Norge et stort arbeid å gjøre for å harmonisere regelverk, men harmonisering av selve skattestrukturen eller nivået på skattene er ikke del av dette grensehinderarbeidet.

Christian Tybring-Gjedde (uavh.) [10:52:36]: Dette forstår jeg ikke helt, for enkeltbedrifter er jo arbeidsplasser og verdiskapere. Disse enkeltbedriftene er de som skal konkurrere mot bedrifter i Sverige og Finland. Da har de allerede i utgangspunktet verre konkurransevilkår enn svenske og finske bedrifter. Felles regelverk er for så vidt greit, men hvis man har felles regelverk, men

ulike konkurransebetingelser fra starten av – at noen starter ti meter bak de andre – blir det vanskeligere å vinne konkurransen. Det antar jeg statsråden også er enig i.

Så jeg spør igjen: Statsråden er vel nødt til å være enig i at formuesskatten er et hinder for kapitalister og verdiskapere, for de har jo reist fra Norge. Forhåpentligvis reiser ikke flere, men det er klart at formuesskatten bidrar til at de reiser. Hvis man skal konkurrere på like vilkår, eller med samme betingelser, må man altså starte med de samme betingelsene før man begynner å konkurrere. Det gjelder også for arbeidstakere. Er statsråden enig i mitt resonnement, og vil hun gjøre noe med det også i samtaler med sine nordiske kolleger?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [10:53:39]: Jeg er uenig med representanten i at dette utgjør et grensehinder. Tvert imot har vi en ganske klar definisjon på hva som utgjør nordiske grensehindre. Ja, vi har grensehindre på skatteområdet, men formuesskatten, eller skattenivået som sådan, er ikke et av dem. Tvert imot: Da jeg f.eks. møtte store nordiske bedrifter i Stockholm nylig og utfordret dem på hva vi må gjøre for å gjøre det lettere å arbeide på tvers av grensene, kom dette overhodet ikke opp i samtalen. Derimot formidlet de stor frustrasjon over en rekke konkrete ting, f.eks. når det gjaldt byråkratisk innretning fra skatteetatens side, når det gjaldt informasjon og kunnskap om hvor man var skattepliktig i ulike situasjoner. Den type ting er et stort grensehinder, et reelt hinder for at ulike bedrifter ønsker å etablere seg på hver side av grensene, og det jobber vi med.

Presidenten [10:54:43]: Replikordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bengt Fasteraune (Sp) [10:55:11]: Jeg vil gi min honnør til statsråd Tvinnereim for en god redegjørelse.

Noe av det aller viktigste som skjer, er jo, som hun selv har sagt flere ganger, å bygge ned grensehindre. Hvorfor? Det er så enkelt som at det gjør livet for enkeltmennesker lettere. Nå kan vi betale med Vipps i Sverige. Snart er vi forhåpentligvis i mål med en eID. Dette er godt nordisk samarbeid i praksis. Vi må etter hvert enkelt kunne betale skatt om vi jobber i ett land og bor i et annet. Vi må kunne utdanne oss i ett land og deretter bosette oss og jobbe i et annet. Det dreier seg om politisk vilje. Jeg støtter virkelig regjeringen fullt ut i dette viktige arbeidet, som også er et ganske detaljert arbeid.

Samtidig er det dessverre slik at Russlands invasjon av Ukraina også legger føringer på arbeidet i Norden. Sikkerhetssituasjonen og den geopolitiske situasjonen i Østersjøen og i nordområdene må virkelig tas på alvor. Norden er nå samlet, med Sverige og Finland i NATO.

Det vil styrke det forsvars- og beredskapspolitiske samarbeidet, også for Nordisk råd. Bredden i samarbeidet er så stor at vi nå kan utarbeide helhetlige løsninger inne i alliansen og på tvers av landegrensene og ikke minst på tvers av etater.

Her skjer det ting fort. Vi har allerede kommet langt i arbeidet med militære transportkorridorer gjennom Norge, Sverige og Finland. Allerede før NATO-medlemskapet til Sverige og Finland var det et betydelig forsvarssamarbeid mellom de nordiske landene, spesielt innen luftforsvar. Dette samarbeidet har blitt utvidet til flere områder, som også berører landstyrker, ikke minst logistikk, utdanning, øvelser og trening. Øvelser som Nordic Response 2024 har gitt viktige erfaringer om det nordiske totalforsvarssamarbeidet.

Den nye sikkerhetspolitiske situasjonen har ført til at forsvarsministeren har undertegnet en ny visjon for NORDEFECO, som tar hensyn til at NATO danner rammen for forsvarssamarbeidet. NATOs felles forsvarsplanleggingsprosesser, gode prosesser, vil nå danne grunnlag for langsiktig samarbeid innen Norden. Norge leder et initiativ for å kartlegge aktører som ivaretar vertslandsstøtte i Norden, for å bedre samordningen og styrke det sivilt-militære samarbeidet. Dette inkluderer informasjonsutveksling og erfaringsdeling mellom de nordiske landene. Det arbeides med å oppdatere den norsk-finske avtalen om forsyningsberedskap, som utløper i 2025. Målet er å inkludere alle de nordiske landene. Dette passer som hånd i hanske med totalberedskapskommisjonens anbefalinger og regjeringens egne ambisjoner om totalberedskap. Nordiske land styrker samarbeidet om sivil transportberedskap og militær mobilitet.

Per Olav Tyldum (Sp) [10:58:30]: La meg først få starte med å takke vår nordiske samarbeidsminister for redegjørelsen til Stortinget sist tirsdag. Det er som vanlig et godt engasjement og et tydelig budskap til Stortinget. Ambisjonen er et tettere og bedre integrert Norden. Det er viktig, og det er riktig når vi tar i betraktning den geopolitiske situasjonen som vi står i.

Statsråden var ærlig på at det fortsatt er grensehindring som er krevende. Selv om vi har levd i og utviklet et godt naboskap over lang tid, er det fortsatt hindringer som gjør hverdagen til både privat og offentlig næringsliv usedvanlig vanskelig.

Statsråden var i sin redegjørelse tydelig på at det er et næringsliv som sliter, og som møter økt byråkrati, dessverre. Jeg mener det er en styrke å erkjenne den situasjonen. Derfor er jeg glad for at statsråden søker muligheter til forbedringer, på tvers av landegrensene og på tvers av fagfelt.

Det har skjedd mye innenfor beredskap i det nordiske samarbeidet, spesielt knyttet til et felles NATO-

medlemskap, men også til et større fokus på de naturressursene som bl.a. skal bidra til å brødfø våre innbyggere. Jeg er glad for at Ministerrådet for fiskeri, jordbruk, næringsmidler og skogbruk jobber godt sammen for bærekraftig og konkurransedyktig bruk av naturressurser. Det er hvert enkelt lands plikt å sikre trygghet og beredskap for sine innbyggere, men et økt nordisk samarbeid om matsikkerhet og matberedskap vil være en ekstra styrke utover egne nasjonale tiltak.

Statsråden var på besøk i grensekommunen Lierne i nordre del av Trøndelag for knapt et år siden. Det var et besøk til en kommune som virkelig har tette og gode samarbeidsrelasjoner over grensen. Vaajma-regionen, som består av to kommuner på hver side av grensen, har konkrete ønsker om utvidet samarbeid.

Vi må gi åpning for lokale, tillitsbaserte løsninger der det finnes godt eierskap og initiativ i lokalsamfunn på begge sider av grensen. La gjerne samarbeidet i Vaajma få bli en prøvekanin, slik statsråden sa i sin redegjørelse, for de har erfart grenseutfordringene med pandemi, de har erfart at ambulanse fra den andre siden av grensen kan være en livsviktig løsning ved en stor ulykke, de har forslag til bedre samhandling om bl.a. grensekontroll, politi og felles arbeidsmarked. De har kjennskap og nærhet til hvilke løsninger som trengs for å mestre sine hverdagsutfordringer.

Agnes Nærland Viljugrein (A) [11:01:41]: Jeg vil også starte med å takke ministeren for en god redegjørelse om det nordiske samarbeidet.

Når verden rundt oss blir mer utrygg og urolig, trengs det mer internasjonalt samarbeid for å skape trygghet. Russlands angrepskrig i Ukraina har ikke gjort samarbeidet mellom våre nordiske naboland mer usikkert, tvert imot – vi samarbeider tettere og sterkere enn på lenge.

Sveriges og Finlands inntog i NATO viser at verden forandres, og at behovene også gjør det. I min levetid har tanken på et svensk NATO-medlemskap vært ganske uvirkelig – og partier her hjemme i Norge har også tatt til orde mot norsk NATO-medlemskap – men krig langs våre landegrenser har vist at truslene er nærmere både fysisk og i tid enn mange har trodd, og det har vist viktigheten av et tett NATO-samarbeid på tvers av landegrenser. En ny sikkerhetspolitisk situasjon har altså ført Sverige og Finland inn i alliansen. Det gir muligheter for økt trygghet for Norden, for Norge og for hele samarbeidet vårt.

Samtidig vil jeg understreke at økt samarbeid for vår egen trygghet også stiller krav til økt samarbeid for en tryggere verden. Derfor er det viktig med nordisk samarbeid for at verden skal nå klimamålene, og det er viktig at vi samarbeider med våre nordiske naboland for å stå

opp for folkeretten internasjonalt og for en rettferdig fordeling mellom land i verden.

Når jeg møter som 27-åring på Stortinget, er jeg blant dette husets yngste representanter. Likevel er jeg nesten ti år eldre enn myndighetsalderen, og vi bærer alle et ansvar for at barn og unge blir hørt og får bestemme i saker som angår dem, særlig fordi de ikke er representert – verken her i Stortinget eller i Nordisk råd. Er det ett sted hvor vi kan la oss inspirere av barne- og ungdomsmedvirkning, er det blant våre naboland i Norden.

I Danmark finnes det f.eks. et nettverk for ungdomsråd som driver opplæring og kompetanseheving av lokale råd, og jeg har egentlig lyst til å oppfordre alle partiene på Stortinget, på tvers av partigrenser, til å se på hvordan vi kan styrke vårt eget arbeid med barn og unges deltakelse i politikken og i politiske beslutninger. I Norge er det lovpålagt med ungdomsråd i kommuner og fylkesting, og det er et eget ungdomsråd i Nordisk råd. Kanskje kan vi utfordre oss selv, både her på Stortinget og i regjering, til å se på andre og flere strukturer for å la barn og unge bestemme også på nasjonalt nivå. Denne inspirasjonen og muligheten håper jeg også vi griper.

Hårek Elvenes (H) [11:04:56]: Russlands invasjon av Ukraina har ført til dyptgripende endringer i europeisk sikkerhetspolitikk. Sverige og Finland har etter henholdsvis 200 og vel 100 år med alliansefrihet og nøytralitet valgt å gå inn i NATO. Danmark har som nevnt fjernet sitt forsvarsforbehold og er nå en fullt ut integrert del av EUs forsvars-, utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeid.

Her hjemme har vi en forsvarskommisjon som har anbefalt at Norge bør inngå en rammeavtale med EU på disse områdene. Jeg merker meg at ministeren ikke vil ta stilling til det spørsmålet, men det er nok et spørsmål som kommer på den politiske agendaen etter hvert.

De nordiske landene har samarbeidet om forsvars- og sikkerhetspolitikk i mange år. Den store forskjellen nå når Finland og Sverige går inn i NATO, er at dette skal skje innenfor rammen av NATO, og at samtlige land beskyttes av artikkel 5 – én for alle og alle for én.

Norge er ikke lenger alene om å være NATO i nord. Sverige og Finland kommer inn, men vi må ikke forledes til å tro at Sverige, Finland og Norge vil ha 100 pst. sammenfallende strategiske interesser. Finland og Sverige vil ha sitt strategiske fokus rettet mot Østersjøen fordi mesteparten av folket bor i disse områdene, og det er derfra deres dimensjonerende trussel, Russland, kommer. Norge har sitt strategiske fokus rettet mot våre store havområder, knyttet til de enorme økonomiske interessene og de strategiske interessene som ligger i det området.

Norden blir nå et felles operasjonsområde med muligheter for å samkjøre trening. Anskaffelse av militære systemer blir underlagt samme kontroll- og varslings-systemer og ikke minst den NATO-kommandoen som nå er under opprettelse i Norfolk. Alt dette vil gi en økt kollektiv beskyttelse og langt sterkere evne til avskrekking.

Norge får en nøkkelrolle hva gjelder mottak av alliert hjelp. Det vil være en formidabel oppgave å tilrettelegge dette. Oslofjordområdet, ofotfjordområdet og trondheimsfjordområdet er i dag mottaksområder for alliert hjelp til Norge, men vil i fremtiden bli transittområder til militære forsterkninger til Sverige og Finland. Her går utviklingen veldig fort. I vår ble det deployert en brigade fra US Army til ofotfjordområdet. Det er faktisk første gang en brigade fra US Army har vært deployert til Norge – man har tidligere deployert brigader fra marinestyrket – og denne brigaden ble altså videreført til Sverige og Finland for å trene og øve der. Det er veldig interessant at Norge og Sverige nå går sammen og anskaffer jernbanemateriell for å kunne frakte militære styrker raskt over disse aksene.

Kirsti Leirtrø (A) [11:08:20]: Takk til ministeren for en god redegjørelse.

Det er ikke bare innenfor forsvar, sikkerhet og beredskap og infrastruktur vi ser viktigheten av et tettere samarbeid i Norden. I disse dager jobber vi i kontrollkomiteen med behandling av sannhets- og forsoningskommisjonens rapport om fornorskingsprosessen og uretten begått mot urfolk og minoriteter. Det er mye sterk lesning fra landområdet vi kaller Sápmi, hvor de deler området med flere andre folk og har levd under ulike statsmakter. Det er et folk som har utstått prøvelser få andre har kommet seg gjennom, og det er viktig å verne om og bygge videre på språket og kulturen deres.

Myndighetene i Sverige, Finland og Norge jobber alle med dette viktige forsoningsarbeidet og har hatt et samarbeid om samiske spørsmål siden Nordisk samarbeidsorgan for same- og reindriftsspørsmål ble opprettet i 1964. Sametingspresidentene og ministrene med ansvar for samiske saker i de landene har hatt et fast samarbeid siden år 2000. Et enda tettere samarbeid enn i dag vil styrke dette arbeidet gjennom både språk, kultur, næring og grensehindre. Vi er veldig glad for at regjeringen har tatt tak i dette og satt mer trykk på arbeidet. Spesielt innenfor språkutvikling i språk der vi har få språkbærere, har vi stor nytte av dette, og vi står sterkere sammen med de målene vi har satt oss.

Den nordiske framforhandlede samekonvensjonen ble ferdig så sent som i 2017. Vi ser store utfordringer i hvordan vi kan gi majoritetsbefolkningen kunnskap om og forståelse for den historien urfolk og minoritetsbe-

folkning har vært gjennom, og også her har vi felles interesser.

Kontrollkomiteen har mottatt en rekke høringsinnspill og forslag til tiltak, og kontrollkomiteen vil komme tilbake til det når dette skal ha sin behandling og diskuteres her i stortingssalen.

Solveig Vitanza (A) [11:11:28]: Jeg vil starte med å takke statsråd Tinnereim for en god redegjørelse om nordisk samarbeid.

Når jeg våkner opp, ser jeg fra mitt soveromsvindu rett over til Sverige. For nordiske grensebyer, som Halden, er det helt naturlig å tenke vekst, næringsutvikling, arbeidsplasser og bosetting tett integrert med våre nordiske naboer. For det meste fungerer dette godt, men vi møter fortsatt grensehinder, som vi fortsatt må jobbe med.

I år markerer Norden 70 år med et felles nordisk arbeidsmarked – en viktig milepæl som har bidratt til samarbeid og integrasjon mellom nordiske land. De nordiske landene har sammenfallende utfordringer, som en aldrende befolkning og mange utenfor arbeidslivet. Samtidig har vi et skrikende behov for arbeidskraft som skal ta oss gjennom den grønne omstillingen.

Jeg er så heldig at jeg får sitte i Nordisk råd. Det er veldig inspirerende å ha denne nære kontakten med våre nordiske parlamentariske kollegaer. Det er her vi kan lære av hverandre og finne løsninger på felles utfordringer. Vi er ganske like og har mange av de samme forutsetningene, som rik tilgang på naturressurser, sterke velferdssamfunn, høy utdanning og ikke minst høy tillit. Likevel: Skal Norden utnytte sitt potensielle fortrinn, og det til fulle, må vi fortsatt prioritere et tettere samarbeid på tvers. Vi må jobbe med de store og små sakene som i det daglige utgjør grensehinder for folk og næringsliv. Typisk her er skatteregler, ulike nasjonale regelverk, ulike standarder og godkjenninger. Jeg er glad for at det er igangsatt et viktig arbeid på mange av disse feltene og innenfor et bredt område.

Forenkling av skatteregler, et nordisk totalforsvar, NATO-alliansen og samarbeid om forsyningsikkerhet med felles matvareberedskap og om helseberedskap er noen eksempler på samarbeid som er viktigere enn noen gang. Ja, for det er viktigere nå enn noen gang å samarbeide for å kunne møte de utfordringene som verden står overfor: geopolitisk ustabilitet, krig i nabolandet, et felles behov for å nå klimamålene, og at vi må gjøre bedre i stand til å gjennomføre en grønn omstilling.

Jeg vil avrunde med et godt egnet Arbeiderpartilagord: De store oppgavene løser vi best sammen – også på tvers av de nordiske landene.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:14:35]: Vi har lang tradisjon for eit godt samarbeid med våre gode nordiske na-

boar, både politisk samarbeid og ikkje minst samarbeid mellom folk. Ein har gjennom generasjonar både reist over grensene, pendla over grensene, besøkt kvarandre og bygd tettare samarbeid når det gjeld både næringsaktivitet og andre område.

I den tida som vi står i no – mange har vektlagt det før, ministeren og andre – er det ein ny situasjon i vårt hjørne av verda. Det er auka behov for samarbeid med våre gode nordiske naboar, men det opnar seg òg nye moglegheiter for korleis vi kan forsterke samarbeidet. Det ser vi bl.a. veldig tydeleg på det området der eg jobbar, innanfor transport og kommunikasjon. Vi ser kor viktig det er å tenkje felles løysingar og korleis vi kan byggje sterkare samarbeid, og korleis vi kan byggje sterkare transportkorridorar og tenkje meir aust–vest-forbindelsar, men òg tenkje meir nord–sør-forbindelsar.

Ein av dei transportkorridorane som vart vektlagt og framheva i behandlinga av Nasjonal transportplan, som Senterpartiet og Arbeidarpartiet la fram tidlegare i vår, er transportkorridoren Oslo–Narvik, som er særdeles viktig for Noreg – for beredskap, for forsyningssikkerheit og for transport. Den korridoren startar i Narvik og går nokre kilometer før ein passerer grensa. På kartet i NTP ser ein ikkje kvar traseen fortset, men han fortset ca. 1 500 km i Sverige før han kjem inn igjen i Noreg og på Kongsvingerbanen – og passerer bl.a. Sørumsand, der eg bur. Det er ein viktig korridor for Noreg. Det er viktig at vi byggjer sterkare forbindelsar.

For nokre veker sidan var eg i Trondheim saman med min kollega i den svenske Riksdagen, Ulrika Heie, som er leiar for den svenske transportkomiteen. Vi framheva betydninga av å forsterke samarbeidet konkret frå Trøndelag i retning Sundsvall og Stockholm med Atlantbanan, og generelt byggje sterkare forbindelsar, både veg og bane, og styrkje den digitale infrastrukturen mellom våre land. Difor er det så viktig at vi framover sørgjer for både å byggje ned digitale og byråkratiske grensehinder, investere meir i transport og kommunikasjonsinfrastruktur som bind regionane saman, få på plass felles nordiske løysingar og byggje samarbeid mellom våre land basert på god nordisk tradisjon, nasjonal suverenitet og eit sterkt kultur- og verdifellesskap.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [11:17:48]: Jeg vil takke for en veldig god og veldig engasjert debatt. Det positive, og det jeg synes er veldig givende med å være nordisk samarbeidsminister, er at man kan få til endringer som virkelig betyr noe i hverdagslivet til folk, særlig langs grensen mellom Norge og Sverige, som jo er Europas lengste grense. Det positive er også at her kan storting og regjering virkelig samarbeide om å bygge ned hindre. Vi kan både ved utarbeidelse og forberedelse av nye lover og regler og ved ved-

takene i denne sal, stille spørsmålet om dette bidrar til å bygge ned hindre, og ikke minst om dette bidrar til å lage nye grensehindre.

Det ble i debatten referert til Vaajma-regionen og Namdalen, hvor jeg på nært hold fikk se praktiske hindre for det offentlige, for lokalt næringsliv, men også for nødetater og beredskap, der man ikke har den nødvendige fleksibiliteten for samarbeid. Pandemien lærte oss også hvordan begrensede geografiske områders behov ble overskygget av den nasjonale dramatikken når vi skulle håndtere krisen. Dette har lært oss at det kreves bevissthet fra oss som politikere for å unngå uforutsette virkninger av vedtak som gjøres, og den bevisstheten er jeg opptatt av at vi skal ta innover oss.

Jeg har også lyst til kort å nevne ungdom og demokrati, som også ble referert til i debatten. Prosjektet Demos er neste års budsjettvinner fra Nordisk ministerråd. Det er en søknadsbasert ordning hvor sivilsamfunnet i hele Norden kan få finansiert tiltak for å styrke demokrati og demokratisk debatt i våre land. Jeg er helt enig med representanten som nevnte at også Norge har mye å lære av våre naboland når det gjelder å involvere ungdom og stimulere til demokratisk debatt hos ungdom. Det ønsker jeg å ta med meg i videre arbeid.

Ola Elvestuen (V) [11:20:34]: Jeg vil bare utdype noen spørsmål som jeg mener kan bli et problem. Ambisjonen i det nordiske samarbeidet er altså verdens mest bærekraftige og integrerte region. Det er ikke mulig å bli mer ambisiøs enn det. Når man har blitt enige om at det er det som er målet, må man også gjennomføre politikken for å komme dit. Hvis ikke blir dette bare noe som man henger opp, og ikke noe man driver politikk for å få fram.

Som jeg nevnte tidligere, er det sider ved dette som jeg synes er bekymringsfulle, og der Norge ikke er tydelig nok på at vi har like høye ambisjoner som de andre nordiske landene, og da særlig de ambisjonene som drives fram av deres medlemskap i EU. Innenfor klima skal vi redusere 55 pst. innen 2030 sammen med EU. Vi har en klimaavtale, men vi har ikke fått det siste vedtaket, om hvordan vi skal nå det målet, til Stortinget ennå. Regjeringen er i ferd med å sende ut en høringsuttalelse der vi sannsynligvis vil ha et lavere ambisjonsnivå i 2035 enn det resten av Norden, med EU-landene, vil sende inn. De vil sannsynligvis ha 90 pst. reduksjon innen 2040, noe som vi i Venstre mener at også Norge bør legge seg på.

Vi har også noen uenigheter i Norden. Blant annet har alle de nordiske landene et mål om å bli klimanøytrale, men definisjonen av klimanøytralitet er forskjellig i hvert enkelt land. Det understreker også behovet for at vi legger oss innenfor de samme regelverkene og de

samme ambisjonsnivåene som EU har, for det er der dette klargjøres. Det er også der det klargjøres hvordan regnereglene skal være, og hvilke mål vi skal oppnå.

Energiministeren er også her nå. Vi er liksom veldig for mer samarbeid, men det blir diskusjon om vi skal fornye utvekslingskabler til Danmark. Selvfølgelig skal vi fornye utvekslingskabler til Danmark, for dette er en del av det nordiske samarbeidet som også må være der i årene framover.

Jeg nevnte også dette med fornybardirektiv, energi-effektiviseringsdirektiv, bygningsdirektiv, Klar for 55-pakken og REPower EU. På alle disse områdene er det i ferd med å bli et skille mellom Norge, Sverige, Finland og Danmark, som blir et større og større problem for norsk næringsliv, og det gjør det vanskeligere å nå målene.

Til slutt: Det er blitt stilt spørsmål ved at Norge som første land i verden åpner for gruvegruving på havbunnen, mens de andre nordiske landene, altså Sverige, Finland og Danmark, går kraftig imot og vil ha et moratorium. På noen av de viktigste områdene er altså enigheten om miljø og klima definitivt ikke der.

Presidenten [11:23:41]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [11:23:46]

Interpellasjon fra representanten Sofie Marhaug til energiministeren:

«EUs fjerde energimarkedspakke inneholder fire forordninger og fire direktiver som vil påvirke norsk energipolitikk, ved blant annet å gi ACER mer makt over forvaltningen av flaskehalsinntekter og prisområder. Det direktivet som har fått mest oppmerksomhet er fornybardirektivet, som EU-kommisjonen særlig har presset på for at Norge skal innføre. Det vil blant annet gripe inn i konsesjonsprosesser for vindkraftverk.

Hvordan og når vil fornybardirektivet og resten av EUs fjerde energimarkedspakke komme til Stortinget for behandling?»

Sofie Marhaug (R) [11:24:49]: Det er ingen hemmelighet at Rødt er for å legge ned veto mot EUs fjerde energimarkedspakke, noe vi fremmet representantforslag om i Stortinget i forrige periode sammen med Senterpartiet, og i denne perioden alene. Vi fikk ikke støtte til å legge ned veto nå, men Senterpartiet var tydelig i sine særmerknader. Partiet slår fast at fjerde energimarkedspakke er en videreføring av den tredje, som Senterpartiet var imot, og klargjør nok en gang at partiet er mot å innlemme fjerde energimarkedspakke i norsk rett.

Likevel er det uklart for oss som sitter på Stortinget, hva som egentlig er regjeringens posisjon, og om, når og hvordan fjerde energimarkedspakke skal behandles:

stykkevis og delt, som en pakke, eller som suverenitetsavståelse etter Grunnloven § 115, altså med tre fjerdedels flertall. Det siste er å foretrekke når det dreier seg om en så inngripende pakke, med store konsekvenser for norsk politikk og politisk handlingsrom i mange tiår framover. Likevel får vi ikke klare svar på noe av dette. I stedet kan vi lese ulike versjoner i avisene om hva som er regjeringens ståsted, spesielt når det gjelder fornybardirektivet. Det er det av pakkens fire direktiver som EU presser hardest på for at Norge skal innføre.

I Dagens Næringsliv skriver kommentator Kjetil Wiedswang med stor selvtillit:

«Regjeringen vil i høst godta Brussels krav om å ta EUs fornybardirektiv inn i norsk lov.»

Man kan jo bare undre seg over hva som er DN-kommentatorens kildegrunnlag for å påstå noe sånt. I Klassekampen kan vi derimot lese at Senterpartiets stortingsrepresentanter avviser denne påstanden, og i Dagbladet kan vi lese anonyme kilder fortelle at denne saken kan sprengte hele regjeringen.

Når jeg og journalister har bedt om innsyn i den faktiske korrespondansen mellom Norge, EFTA og EU, får vi avslag på de innsynsbegjæringene. Begrunnelsen fra statsråd Aasland og departementet er at de ikke kan avsløre hva som er Norges forhandlingsposisjon, av hensyn til utenrikspolitiske interesser. Dette hadde gitt mening hvis hensikten var å holde kortene tett til brystet overfor forhandlingspartnerne, men det er ikke det som er tilfellet her. Det regjeringen gjør, er å dele sin forhandlingsposisjon med forhandlingspartnerne, men ikke med Stortinget og det norske folket.

Det er ikke dette offentlighetsloven er ment til. Tvert imot står det i veiledningen til offentlighetsloven – og ja, det finnes unntaksbestemmelser, bl.a. om utenrikspolitiske interesser:

«Der moglege skadeverknader utelukkande er av innarikspolitisk art, til dømes der regjeringa kan risikere å bli utsett for kritikk på grunn av standpunkt eller liknande ho har inntekte i internasjonale samanhengar, vil det ikkje vere høve til å gjere unntak etter § 20.»

Dette er altså den unntaksbestemmelsen regjeringen bruker for å avslå både Rødts innsynskrav og journalisters krav om det samme.

Vi vet allerede hva som er Liechtensteins og Islands posisjon, og vi vet i alle fall hva som er EUs posisjon. EU-kommisjonen har mange ganger sendt oppfordringer om at vi skal innføre fornybardirektivet av 2018. Det vi derimot ikke vet, er hva som er Norges posisjon. Bare forhandlingspartnerne, altså de landene vi allerede vet hva mener om dette, får innsyn i hva regjeringen egentlig mener om fornybardirektivet. Det holder ikke. Ikke bare er det udemokratisk, men det vekker en ubehagelig

mistanke, som jeg og helt sikkert mange andre deler, om at regjeringen kommuniserer én ting til EU og én annen til det norske folket, og at det jobbes på bakrommet med å innføre fornybardirektivet uten at Stortinget eller velgerne får innsyn i det. Det er ubehagelig, men det er også kritikkverdigg. Det er ikke sånn en regjering skal holde på. En regjering utgår av Stortinget.

Jeg stiller derfor det samme spørsmålet som jeg før har stilt skriftlig: Hva er regjeringens posisjon i forhandlingene med EFTA og EU om fornybardirektivet? Det har betydning for behandlingen i Stortinget.

Statsråd Terje Aasland [11:30:06]: EØS-avtalen gir norske aktører tilgang til EUs indre marked og sørger for at norske virksomheter likebehandles med virksomheter i EU-land. Dette er svært viktig for norske virksomheter og norske arbeidsplasser i møte med vårt største marked.

Felles regler på en rekke områder sikrer denne likebehandlingen. Det er derfor en fordel, etter min vurdering, for norske virksomheter at vi følger opp EØS-relevant regelverk så nær som mulig i tid etter at EU har vedtatt det – ikke av hensyn til EU, men av hensyn til å sikre markedsadgang og like konkurransevilkår for norsk næringsliv. En del av denne oppfølgingen er å sørge for tilpasninger der det trengs, noe vi har god erfaring med å få på plass. Noen ganger tar det også litt tid, men dette er en jobb som vi prioriterer.

Et velfungerende energisamarbeid med EU er i Norges interesse. Vi er den største eksportøren av naturgass til Europa og er en del av det integrerte nordiske kraftsystemet. Deltakelsen i det indre markedet sikrer norske bedrifter markedsadgang og likebehandling i det europeiske energimarkedet.

EØS-utredningen påpeker at Norge er tjent med at europeiske kraftmarkeder er regulerte og velfungerende. Jeg vil understreke at grunnleggende elementer i norsk energipolitikk i liten eller ingen grad er regulert av EØS-avtalen – som valg av energiproduksjon, eierskap til naturressursene, utbygging av overføringskapasitet til andre land og fyllingsgraden for vannkraftverkene våre. Regjeringen fører en politikk som sikrer at vi beholder kontroll over alle avgjørelser med betydning for energisikkerheten i Norge, for den videre utbyggingen av norsk kraft og for vår energimiks. Det offentlige eierskapet til vannkraftressursene i Norge ligger også fast. Beslutninger om mellomlandsforbindelser til utlandet skal fortsatt fattes av norske myndigheter, og Statnett skal eie og drive mellomlandsforbindelsene våre.

Et sentralt direktiv i ren energi-pakken er fornybardirektivet. Fornybardirektivet har som mål å legge til rette for mer fornybar kraft i Europa. Her har Norge og EU felles mål. Norge har en fornybarandel i sluttbruket

på over 70 pst. etter beregningene i fornybardirektivet. Vi og Island er landene med høyest fornybarandel i Europa. Dermed har vi et svært godt utgangspunkt når vi og hele Europa skal gjennom en grønn omstilling. Samtidig jobber regjeringen målrettet for å få på plass mer fornybar kraft, bl.a. gjennom satsing på havvind.

Det er viktig for meg å understreke at selv om Norge tar fornybardirektivet i ren energi-pakken, vil vi fortsatt ha full nasjonal råderett i spørsmål om hvorvidt det skal gis konsesjon til prosjekter, eller hvordan disse skal utvikles. Vi skal ta de samme naturhensynene som før og ivareta lokaldemokratiet selv om direktivet etablerer tidsfrister for myndighetenes konsesjonsbehandling. Gjennomføringen av fornybardirektivet vil ikke gjøre at kommunene mister retten til å si nei til vindkraftutbygginger. Direktivet vil heller ikke kreve at den enkelte instans skal vurdere og avgjøre alle aspekter ved et prosjekt, og det påvirker ikke ansvarsfordelingen mellom NVE og kommunene knyttet til det å vurdere om kraftverk kan bygges eller ikke.

Kommunesektorens organisasjon, KS, har i et nylig publisert fagnotat påpekt at verken fornybardirektivet fra 2018 eller det fra 2023 svekker det kommunale selvstyret. Diskusjonen om fornybardirektivet er altså ikke en diskusjon om Norges suverenitet i ressursforvaltningen. Den ligger fast.

Når det gjelder spørsmål om innlemmelse av de ulike delene av ren energi-pakken samlet, enkeltvis eller i bolker, er dette noe jeg vil komme tilbake til. For hvert direktiv og hver forordning som innlemmes i EØS-avtalen, må det foreligge enighet mellom EFTA-landene og EU-siden. At flere regelverk er blitt foreslått samtidig i EU, er ikke avgjørende for når og hvordan de behandles og innlemmes i EØS-avtalen. EU har lagt fram og behandlet og iverksatt de ulike rettsaktene i ren energi-pakken til ulike tider.

Så verserer det en rekke myter knyttet til de ulike direktivene og forordningene, på energifeltet spesielt. Én slik myte er at vi ved å ta fornybardirektivet mister full nasjonal råderett i spørsmål om hvorvidt det skal gis konsesjon. Det er feil. En annen er at ACER vil få bestemme over forvaltningen av flaskehalsinntekter og prisområder i Norge. Det er også feil. Jeg kan forsikre om at regjeringen fører en politikk som sikrer at vi beholder kontroll over alle avgjørelser med betydning for energisikkerheten i Norge, for den videre utbyggingen av norsk kraft og for vår energimiks.

Jeg vil også nok en gang understreke at for norske aktører er det helt sentralt å få tilgang til EUs indre marked og bli likebehandlet med aktører i EU. Da trenger vi, etter min vurdering, å være en del av det europeiske energisamarbeidet også i framtiden, ikke av hensyn til EU, men av hensyn til norske interesser.

Sofie Marhaug (R) [11:35:31]: Statsråd Aasland svarte ikke på noen av mine spørsmål. Det jeg har stilt spørsmål om mange ganger, er: Hva mener regjeringen om fornybardirektivet? Jeg har også stilt spørsmål om: Hvordan vil Stortinget behandle EUs fjerde energimarkedspakke generelt og fornybardirektivet spesielt?

Ikke noe av dette svarer Terje Aasland på i sitt opples-te svar til meg i dag. Han svarer ikke på det skriftlig, han svarer ikke på det når vi ber om innsyn, og det er dypt problematisk demokratisk at dette skal være en rikshem-melighet for alle andre enn EFTA og EU. Jeg synes det er for dårlig at statsråden ikke vil gi meg et svar på det.

Så lister likevel statsråden opp en rekke argumenter for fornybardirektivet til EU og for EUs fjerde energimarkedspakke. Slik sett høres det ut som om statsråden alle-rede har konkludert, han bare tør ikke å si det høyt. Det synes jeg er urovekkende. Rødt er, i likhet med mange partier på Stortinget, mot disse direktivene, mot denne pakken, mot fornybardirektivet. Det er en posisjon vi til og med deler langt inn i regjeringen. Da synes jeg det er rart at Arbeiderpartiets statsråd går så langt i å forsvare EUs fjerde energimarkedspakke og fornybardirektivet spesielt.

Jeg vil lese opp kort fra det notatet fra KS som stats-råden selv refererte til, og som brukes hyppig. Der står det om fornybardirektivet:

«2023-direktivet er også lite klargjort i retts-praksis, litteratur eller i veiledende dokumenter.»

Jeg synes statsråden tar seg store friheter når han av-viser alle argumenter mot fornybardirektivet. Selvfølge-lig påvirker det norsk konsesjonsbehandling. Bare tids-fristene er jo en måte å overstyre våre konsesjonsbe-handlinger på. Det gjelder både 2018-direktivet og 2023-direktivet. Statsrådens eget direktorat, Norges vassdrags- og energidirektorat, skriver i sitt hørings-svar til 2023-direktivet at dette minner om nasjonal ramme-plan for vindkraft, man har forhåndsdefinerte akselera-sjonsområder – som det kalles – hurtigspor for vind-kraft. Det er klart det utfordrer de demokratiske proses-sene i kommunene. Så kan man prøve å tolke dette, prø-ve å tilpasse det, men det er uansett en overstyring av norsk politikk.

Uavhengig av hva man mener om dette, svarer ikke statsråden på det jeg ber ham om å svare på: Hva er re-gjeringens posisjon? Jobber regjeringen med å innlem-me fornybardirektivet uten Stortingets samtykke? Hvorfor holdes korrespondansen med EFTA og Kommi-sjonen hemmelig?

Statsråd Terje Aasland [11:38:49]: Jeg har redegjort for hva det er og ikke er, og prøver å føre en sannferdig debatt om det energietterslepet som foreligger, spesielt med fokus på fornybardirektivet.

Jeg har redegjort for hvordan vi oppfatter og leser fornybardirektivet fra 2018 knyttet til noen av de sentra-le elementene i diskusjonen – om dette med conse-sonstid, selvråderett og om det er noen som bestemmer og kommer og bestemmer over oss. Jeg har redegjort for det i mitt første svar. Det var ganske tydelig redegjort for. Hvis representanten og interpellanten ikke hørte det, kan jeg godt gjenta det, men jeg føler at det blir en unød-vendig opplysning for stortinget.

Når det gjelder dette med åpenhet og innsyn i for-handlingsposisjonene om fornybardirektivet, er jeg i ut-gangspunktet enig i at det er viktig med åpenhet og til-gjengelig informasjon om EØS-saker. I sommer la Energi-departementet ut omfattende informasjon om fornybar-direktivet av 2018 på departementets nettsider, og den er åpent tilgjengelig for alle.

Diskusjoner om mulige EØS-tilpasninger omfatter som sagt flere land. For å bevare tilliten mellom partene og muligheten for å utveksle synspunkter, forslag og ide-er er det behov for at dette kan gjøres i fortrolighet. Så må jeg bare akseptere at interpellanten ikke aksepterer det behovet for fortrolighet, men for meg er det viktig i den sammenhengen at vi forholder oss til det, som egentlig er en ganske normal prosedyre i den prosessen en er i. Det er utgangspunktet for dette.

Igien blir det tatt inn begreper fra interpellanten om at vi frasier oss noe av vår selvråderett. Det er jeg sterkt uenig i, gjennom det fornybardirektivet som er fra 2018. Vi har full kontroll, full nasjonal selvråderett over ener-giressursene, hvordan vi utvikler dem, hvem som skal eie dem, og hvordan vi setter standardene for det. Det synes jeg er et viktig prinsipp å ta med seg også i det vid-ere arbeidet. Er det noe jeg er opptatt av, og noe regjerin-gen er opptatt av, er det å bevare full kontroll over nasjo-nale selvråderetter.

Likeledes når det gjelder spørsmålet som represen-tanten Ola Elvestuen tok opp i forrige debatt, om vi skal fornye Skagerak 1 og 2-kablene: Det er ikke en selvfølge at vi skal gjøre det ene eller det andre. Vi må vurdere fak-ta, og så må vi ta faktabeslutninger basert på hvordan dette påvirker det norske kraftsystemet, og hvordan vi vil legge til rette for å utvikle forholdene og systemene i Norge. Den rettigheten har vi fullt og helt, og den mener jeg skal ligge i regjering og i storting, og det er et viktig prinsipp for meg å videreføre i denne sammenhengen.

Ola Elvestuen (V) [11:41:51]: For å ta det siste først: Når det gjelder utvekslingskablene til Danmark, har jeg aldri betvilt at vi kan ta beslutninger selv. Jeg mener bare at dette bør det ikke være spørsmål om, fordi det er en del av det nordiske samarbeidet vi er en del av. Det er bra for oss, det er bra for Danmark, og det bør selvfølgelig fornyes.

Når jeg hører på statsråden, er ikke min frustrasjon det han sier her om at vi har selvråderetten med fornybardirektivet – det er det ingen tvil om at vi har – men at det er helt umulig å vite når regjeringen vil legge dette fram for Stortinget, så vi kan få vedtatt fornybardirektivet, for det er det vi trenger å gjøre. Vi trenger å få det vedtatt først og fremst fordi det er et godt direktiv, akkurat som vi også bør få de andre rettsaktene til fjerde energimarkedspakke, fordi det vil være med på å gi de samme rammebetingelsene her som man har i Sverige og Danmark. Det vil være bra for norsk næringsliv, og det er et bra regelverk som vi selvfølgelig kan tilpasse innenfor norske rammer, slik Sverige, Danmark eller andre land i Europa gjør.

Fornybardirektivet gir også noen gode regelverk. Dette handler ikke bare om saksbehandlingstid. Det handler også om å få strengere og bedre regler for bl.a. biodrivstoff, hvor vi jo nå kjører på dårligere biodrivstoff enn resten av Europa. Det gir bedre rettigheter til aktører som vil produsere egen energi. Også der er det bedre rettigheter. Det er riktig at det er krav om en forenkling og effektivisering av konsesjonsprosesser, men det er ikke sånn at det går på tvers av det som er lokalt selvstyre i Norge. Som man ser i Danmark og i andre land, kan kommunene selv få bestemme, og de har muligheten til å si nei hvis det er det regelverket vi setter opp. Sånn vil det være også om vi tar inn og vedtar fornybardirektivet hos oss. Ja, det handler om at vi må tilpasse vårt regelverk, akkurat som de andre landene gjør, og vi må ha en raskere saksbehandling, men raskere saksbehandling er ikke nødvendigvis en raskere saksbehandling for ja. Akkurat det samme gjelder for de akselerasjonsområdene man ofte diskuterer. Det skal selvfølgelig defineres slik vi vil lage regelverket i Norge, og med akkurat den samme muligheten til å si nei, hvis det er det som er beslutningen man vil ta.

Dette er gode regelverk. Fornybardirektivet er det. Energieffektiviseringsdirektivet er det. Bygningsdirektivet er det. Vi trenger Klar for 55-pakken. Vi trenger også REPower EU i Norge, sånn at vi får de samme målene som resten av Europa innenfor solenergi, innenfor fornybar energi. Som andre land i Europa må vi gjøre dette med det selvstyret vi har, innenfor det norske regelverket. Vi har selvfølgelig akkurat de samme mulighetene her som i andre land innenfor EU.

Jeg vil igjen få fram den utålmodigheten vi har. Vi trenger nå å få avsluttet den diskusjonen som egentlig bare pågår i regjering. Det er i regjering det opplagt er en uenighet, og den uenigheten i regjering gjør at vi ikke får tatt de nødvendige beslutningene i Stortinget. Det er noen partier på Stortinget som gjør så godt de kan for å bygge opp under uenigheten og den stoppen og bremsen som er i regjering, men dette trenger vi å løse opp i.

Vi trenger at statsråden ikke bare forsikrer om at vi har de nasjonale myndighetene og rettighetene også innenfor fornybardirektivet, men vi trenger at energiministeren legger dette fram for Stortinget, sånn at vi kan få vedtatt det som er et godt regelverk, som enkelt kan la seg tilpasse, og som er bra for norsk næringsliv at vi får plass. Det er også bra for den fornybarsatsingen vi trenger – en fornybarsatsing vi trenger samtidig som vi har demokratisk kontroll, og samtidig som vi skal ta vare på natur i årene framover.

Rasmus Hansson (MDG) [11:46:52]: Takk til representanten Marhaug fra Rødt for at hun tar opp en svært viktig sak. Det er spørsmålet om når og hvordan vi får en avklaring om et ekstremt viktig norsk politikkområde, nemlig innføringen av fjerde energimarkedspakke. Miljøpartiet De Grønne foreslo i trontaledebatten å få tatt dette spørsmålet til Stortinget, og av samme grunn argumenterer så ulike partier som Rødt og Venstre på litt forskjellige måter for at vi må få lagt dette direktivet fram til en åpen politisk behandling. Det er ikke bra at det foregår en slags trenering eller evig saksbehandling i regjeringen som det ikke ser ut til å komme noen klare resultater ut av, og som helt åpenbart er påvirket av at regjeringen er sterkt splittet om dette spørsmålet.

Miljøpartiet De Grønne mener at innføring av den fjerde energimarkedspakken er et svært viktig tiltak for norsk klimapolitikk, norsk naturpolitikk, norsk næringsliv, norsk energiforsyning og norsk internasjonalt samarbeid og trygghet. Dette er en pakke som knytter oss til det viktigste og største prosjektet i vår del av verden, nemlig det prosjektet som skal føre våre samfunn og vårt næringsliv over i en CO₂-fri framtid, som er en forutsetning for alt fra livet rundt oss til et framgangsrikt næringsliv med gode arbeidsplasser i Norge.

Det er veldig interessant og viktig å merke seg at energiministeren argumenterer konsistent, godt og entydig for at det å innføre dette direktivet i Norge vil være en god ting, i tråd med det jeg nettopp har sagt, på alle områder. Det er et spørsmål om å styrke Norges evne til å håndtere noen av våre aller største utfordringer, altså det stikk motsatte av å gi fra seg selvråderett. Det er å øke Norges evne og råderett over viktige spørsmål. Statsråden argumenterer godt for at dette overhodet ikke er snakk om å gi fra seg kontroll over noe som helst som er viktig i norsk energi- eller miljøpolitikk. Da blir det desto rarer at vi likevel sitter i en situasjon hvor aktør etter aktør, parti etter parti, spør: Hva skjer? Når skjer det? Hvorfor skjer det ikke?

Jeg vil bare gjenta, sammen med andre, oppfordringen om at behandlingen av den fjerde energimarkedspakken kommer tilbake til Stortinget, så vi får gjort det på en åpen og ordentlig måte. Da får motstanderne

legge fram sine argumenter, og vi som ser dette som et godt tiltak for norsk natur og et godt tiltak for det norske samfunnet for øvrig, får argumentere for det. Vi får klø oss i hodet over hvorfor Rødt allierer seg med norsk natures aller største fiender, i Senterpartiet og Fremskrittspartiet, for å isolere Norge fra dette internasjonale solidaritetsprosjektet, men vi må i hvert fall få debatten på bordet.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [11:50:54]: Jeg vil starte med å si at jeg er veldig glad for at vi har en regjering og en statsråd som behandler alle saker grundig og kommer med sakene til Stortinget når de eventuelt er klare.

I Norge skal vi ha nasjonal kontroll over naturressursene, fordi naturressursene tilhører folket i fellesskap, og fordi nasjonal kontroll er en forutsetning for en rettferdig utvikling av samfunnet. Da mener Senterpartiet at en ytterligere integrering i det europeiske energimarkedet ikke er løsningen. Konsekvensene av den blinde markedstroen under forrige regjering har de siste årene blitt veldig tydelige, med ustabile og tidvis skyhøye strømpriser som har rammet folk og bedrifter hardt. Utviklingen med stadig nye suverenitetsavstøtninger i energipolitikken må stanses.

Senterpartiet var tydelige motstandere av tredje energimarkedspakke, og vi er like tydelige motstandere av den fjerde energimarkedspakken – la det ikke være noen tvil. Vi sier nei til nye prisdrivende utenlandskabler som har gjort Norge sårbart for ustabile og høye strømpriser på kontinentet, og til energipolitiske beslutninger tatt utenfor Norges grenser. Senterpartiet støtter kraftutveksling med våre naboland som bidrar til å styrke forsynings sikkerheten, men i dag har vi derimot en utvekslingskapasitet mot utlandet som går langt utover nasjonale behov for forsynings sikkerhet.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering har derfor sørget for og sagt tydelig nei til utenlandskabler i denne perioden. Det gjorde at NorthConnect-kabelen, som forrige regjering ivret etter, har blitt lagt død. Første fase av havvindprosjektet på Sørliche Nordsjø II skal ilandføres i Norge, for vi trenger kraften selv, og Senterpartiet sier nei til å fornye de to eldste danmarks kablene som snart skal fases ut.

Norge er ikke tjent med å bli fullt integrert i det europeiske energimarkedet, der det nasjonale handlingsrommet for norske folkevalgte stadig snevres inn til fordel for overnasjonale organer og byråkrater som ikke stilles ansvarlig ved valg. Senterpartiet arbeider for å styrke den nasjonale kontrollen i energipolitikken, og det skal vi fortsette med.

Sofie Marhaug (R) [11:53:38]: Takk for debatten. Takk til representantene som deltok i debatten. Jeg får ikke tatt opp alle trådene, men for å ta noe av det: Vi har

allerede erstattet Skagerrak 1 og 2 med Skagerrak 3 og 4. Det var begrunnelsen for å bygge Skagerrak 3 og 4, så jeg er ikke enig i at nye utenlandskabler til Danmark erstatter de gamle. Det er helt nye kabler. Det gir økt prissmitte.

Miljøpartiet De Grønne argumenterer for fornybardirektivet av naturhensyn. Det er bakvendt. At det å legge opp til økt vindkraftutbygging skal være bra for naturen, lurer jeg på hvordan man begrunner. Over 90 pst. av vindkraftutbyggingen som har vært i Norge til nå, ifølge forskere i NINA sin rapport fra 2020, har vært i konflikt med viktig natur, og det handler om at der det er gode vindressurser, er det også verdifull natur.

Fornybardirektivet skal presse oss til å bygge mer kraft. Det er hensikten med direktivet. Det er klart at det påvirker norsk politikk å endre konsesjonsfristene. Det er en overstyring. Man kan være enig eller uenig. Jeg er uenig i at det er klokt. Det er skummelt, men riktig, som Miljøpartiet De Grønne sa, at statsråden argumenterer konsistent for fornybardirektivet og for EUs fjerde energimarkedspakke i sine innlegg, uten å si rett ut at regjeringen jobber for å implementere f.eks. fornybardirektivet. Det skremmer meg for det første at regjeringen er uærlig, men det skremmer meg også at Arbeiderpartiet prøver å presse gjennom disse direktivene. Jeg vil også bemerke at regjeringen selv har skrevet til Europautvalget, der jeg har vært på møter, at ACER-forordningen f.eks., som er en av de fire forordningene i energimarkedspakken, gir ACER økt myndighet. Det er klart at summen av denne pakken gir oss mindre politisk handlingsrom som nasjonalforsamling enn man ville fått ved å la være å innføre denne pakken.

Jeg argumenterer i dag for at vi ikke skal innføre EUs fjerde energimarkedspakke. Samtidig har jeg ikke fått svar på de spørsmålene jeg har stilt mange ganger nå. Jeg kan gjenta dem. Det innledende spørsmålet var: Hvordan og når vil fornybardirektivet og resten av EUs fjerde energimarkedspakke komme til Stortinget til behandling? Det har vi ikke fått svar på fra statsråden. Det andre spørsmålet jeg har stilt mange ganger, er: Hva er regjeringens forhandlingsposisjon når regjeringen sender brev 13. september med kommentarer til fornybardirektivet? Hva er regjeringens forhandlingsposisjon i brevet som er sendt 16. august, som også omhandler kommentarer til fornybardirektivet? Dette får vi ikke vite – av utenrikspolitiske interessegrunner. Men det er ikke det, det er innenrikspolitiske interessegrunner. Det er derfor vi ikke får svar på det, og det er derfor statsråden ikke svarer meg i dag heller.

Statsråd Terje Aasland [11:56:59]: Er det noe jeg har argumentert for betydningen av, er det jo EØS-avtalen. Så må en gjerne rekke opp hånden i salen og si at en

er imot EØS-avtalen, men EØS-avtalen er helt vesentlig for å trygge norske arbeidsplasser. Det er helt vesentlig at man har kontroll på regelverket. At man har likt regelverk og likt konkurransegrunnlag mellom norske virksomheter og europeiske virksomheter, som er det største markedet vårt, hvor ting henger sammen, er av stor betydning. Vi har veldig gode erfaringer med EØS-avtalen gjennom de årene vi har hatt den. Det slår EØS-utredningen også veldig tydelig fast, og det er ganske vesentlig i dette.

Når det gjelder etterslepet som er på energimarkedet, har jeg sagt veldig tydelig at vi vurderer grundig våre interesser knyttet til dette, hvordan det vil slå ut på de ulike elementene.

Jeg har redegjort for noen av faktabeskrivelsene som ligger i de ulike elementene knyttet til fornybardirektivet og hvordan regelverket er der, og som jeg står inne for. Men dette handler ikke om Skagerrak 1 eller 2, eller 3 eller 4, eller om en gir fra seg noen beslutningsmyndighet knyttet til det. Dette handler heller ikke på noen som helst måte om natur og ikke natur. Det er sånn at det fremdeles er Norge, Stortinget og regjeringen som bestemmer det. Det er den nasjonale selvråderetten som ligger der. Dette er ikke et direktiv for å bygge ned norsk natur. Det er heller ikke et direktiv for i utgangspunktet å beskytte norsk natur. De avgjørelsene ligger i denne salen, og det er det viktig å understreke i denne sammenhengen. Jeg har heller ikke argumentert for fjerde pakke, som egentlig ikke finnes – det er ikke noen fjerde pakke – men jeg har forholdt meg til fornybardirektivet fra 2018 som grunnlag for det.

Så er det jo ulike interesser, og utålmodigheten kan spores hos noen etter å få dette fram for Stortinget. Det

kommer fram for Stortinget når vi er ferdige med arbeidet, og da blir det lagt fram. Det er et grundighetsprinsipp knyttet til dette. Jeg går ikke inn i detaljene på det nå, men jeg redegjorde veldig tydelig i mitt første innlegg for f.eks. ivaretagelsen av den nasjonale selvråderetten, som er helt sentral. Så er det kanskje noen som vil parkere den til fordel for noe annet, men det vil altså ikke jeg, og heller ikke regjeringen. I energispørsmålet er selvråderetten av stor betydning.

Til representanten Ola Elvestuen, helt til slutt, kan jeg stille spørsmålet litt tilbake: Hvorfor ble ikke fornybardirektivet fra 2018 innført, eller lagt fram for Stortinget, i forrige periode? Det var jo tid til det, siden det var et så viktig regelverk, som Elvestuen påpeker. Vi tar grundige prosesser, og vi vurderer hvordan dette påvirker oss. Vi vil ivareta norske interesser og norske virksomheter når det gjelder både konkurransevilkår og hvordan det påvirker kraftsystemet, og der hvor det eventuelt påvirker kraftsystemet, må vi eventuelt ha unntak.

Presidenten: Da er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [12:00:10]

Referat

Presidenten [12:00:11]: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.01.

